

Väestöliitto

Nuorten seksuaalinen kaltoinkohtelu

Kirsi Porras

Projektikoordinaattori, erityistason seksuaaliterapeutti, sairaanhoitaja

Ei sidonnaisuuksia

Puheenvuoroni aiheet:

- 1. Nuska kohtaamisprojekti**
- 2. Nuorten kokema seksuaalinen kaltoinkohtelu**
- 3. Seksuaalisesti kaltoinkohdellun nuoren kohtaaminen**

NUSKA- KOHTAAMISPROJEKTI

RAY:n rahoittama projekti v. 2006-2010

▪ Kohderyhmänä

- *nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset*
- *12-17-vuotiaat seksuaalista kaltoinkohtelua kokeneet tytöt ja pojat*
- *v. 2009 alusta myös nuorten vanhemmat*

TYÖRYHMÄ:

www.vaestoliitto.fi/Nuska

+ liris !

Projektin palvelut

- **Koulutus**
 - ammattihenkilöstö
 - lapset / nuoret, vanhemmat (turvataidot)
- **Asiakasvastaanotto**
 - terapia- ja lääkärivastaanottoja nuorille, ka 25 käyntiä/kk
 - reaaliaikainen nettivastaanotto nuorille ja heidän läheisilleen
 - vanhempien ja seurustelukumppanin tapaaminen
- **Konsultaatio**
 - vanhemmat, läheiset, ammattilaiset, nuoret
 - puhelimitse, sähköpostitse ja tapaamisin

Projektin palvelut

- **Materiaalin tuotanto**
 - netissä jo tuotettua materiaalia vapaasti tulostettavissa
<http://www.vaestoliitto.fi/Nuska>
- **Työnohjaus**
- **Julkinen vaikuttaminen**
 - artikkelit, mielipidekirjoitukset, haastattelut, seminaarit

Väestöliitto - Tulostettavat materiaalit - Windows Internet Explorer

http://www.vaestoliitto.fi/seksuaaliterveys/nuska-nuorten_seksuaalinen_kaltoinkohtelu/tulostettavat_materiaalit/

Väestöliitto - Tulostettavat materiaalit

Väestöliitto - Terve, turvallinen... Väestöliitto - Seksuaaliterveys...

Väestöliitto

FI Svenska | In English | Palaute | Sivukartta

Seksuaaliterveys

Väestöliiton etusivulle »

Vastaanotot

Noorten Avoimet Ovet

NUSKA - Nuorten seksuaalinen kaltoinkohtelu

- Seksuaalinen kaltoinkohtelu
- Ammattilaisille
 - Kohtaamis- ja verkostoitumisessa
- Koulutus
- Tulostettavat materiaalit**
 - Materiaali asiakkaille
 - Artikkelit
 - Kirjallisuutta
- Nuorille
- Vanhemmille ja läheisille
- Työryhmiä
- Yhteystiedot

RAP - raiskatun akuuttiapu

Miehen Aika

Seksuaali- ja ehkäisyneuvola

Kliniset lääketutkimukset

Koulutus ja konsultaatio

Yhteystiedot

Palaute

Seksuaaliterveysklinikan Nettipalvelu

Etsi » Seksuaaliterveys » NUSKA - Nuorten seksuaalinen kaltoinkohtelu » Ammattilaisille » Tulostettavat materiaalit

Tulostettavat materiaalit

Alle olevat materiaalit on tarkoitettu lasten ja nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille.

Yleiset toimintaohjeet

- Toimintaohje** seksuaalisesti kaltoinkohdellun nuoren kohtaamiseen, 2008.

Helsingin eteläisen SERI-työryhmän ja Väestöliiton asiantuntijoiden tekemä [toimintaohje lasten henkilöstölle](#), 2006.

- Verkeste** apuna nuoren tukemisessa, 2008.
- Väestöliiton esimerkkipohja [lastensuojeluohjeuksesta](#), 2008.

Lastensuojeluohjeuksen tekemisestä löydät tietoa esimerkkipohjan myös Sosiaaliportin [kotisivulta](#).

Terveystenhuolto

- Psyykkisten ja psykosomaattisten [ojoiden haastattelu kouluterveydenhuollossa](#) seksuaalisen väkivallan tai kostun loukkauksen jälkeen, 2006.
- RAP - Raiskatun akuuttiapu** Seksuaalista väkivaltaa kokeneen tutkimus ja hoito: terveydenhuollon toimipisteissä, 2002.
- Käypä hoito: [Lapsen seksuaalisen hyväksikäytin epäilyyn tutkiminen](#), 2006.
- [Lapsen seksuaalisen hyväksikäytin tutkiminen ja hoidon malli Keski-Suomessa](#). Lastensuojelun keskuslaitto ja Suomen kuntaliitto, 2004.
- [Seksuaalisen hyväksikäytin kokemukset lapsuudessa ja aine tarve aikuisuudessa](#). Mari Laiho opinnäytetyö, sairaanhoitajaopiskelija, Laurea-ammattikorkeakoulu 2006.

Rikosprosessi

- Väestöliiton Seksuaaliterveysklinikan [Asiantuntijia ja lääkärit lausunto](#) oikeudenkäyntiä varten esimurrosikaisen tai nuoren seksuaalisen hyväksikäytin vaikutuksista.

Lausunnon tarkoituksena on antaa yleistietoa nuorten uhrien psyykkisistä vahingoista, niiden yleisyydestä ja ulottuvuudesta aikuisuuteen. Todistusvoimudessa tämä yleisto tieto käsitteellään yleisluonteisesti. Väestöliiton lausuntoa voi käyttää lähi- ja

http://www.vaestoliitto.fi/seksuaaliterveys/nuska-nuorten_seksuaalinen_kaltoinkohtelu/tulostettavat_materiaalit/

Käynnistä

Internet 100%

97%

20:24

Mitä seksuaalinen kaltoinkohtelu voi olla?

- toisen osapuolen seksuaalioikeuksia loukkaavaa toimintaa tai käytöstä
- syrjintää, kiusaamista tai haukkumista seksuaalisen suuntautumisen vuoksi
- nimittelyä (huorittelu, homottelu..)
- kehon osan / osien epämiellyttävää koskettelua, paljastamista, kopelointia, hipelöintiä

Seksuaalinen kaltoinkohtelu (jatk.)

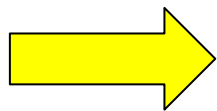
- ahdistavat seksuaaliset ehdottelut
- seksuaalinen häirintä
- seksuaaliseen toimintaan pakottamista tai painostamista
- seksuaalinen nöyryyttäminen
- seksin ostaminen alaikäiseltä (alle 18-v)
- lapsipornografia, kuvaaminen
- grooming
- lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö
- raiskaus

Grooming – seksuaalisen hyväksikäytön valmistelu sähköisissä vuorovaikuttimissa

- 1. tutustuminen
- 2. luottaminen
- 3. houkutteleva / valmistelun aloittaminen

Ensin luottaa,

sitten ”uppoaa” eli menee halpaan

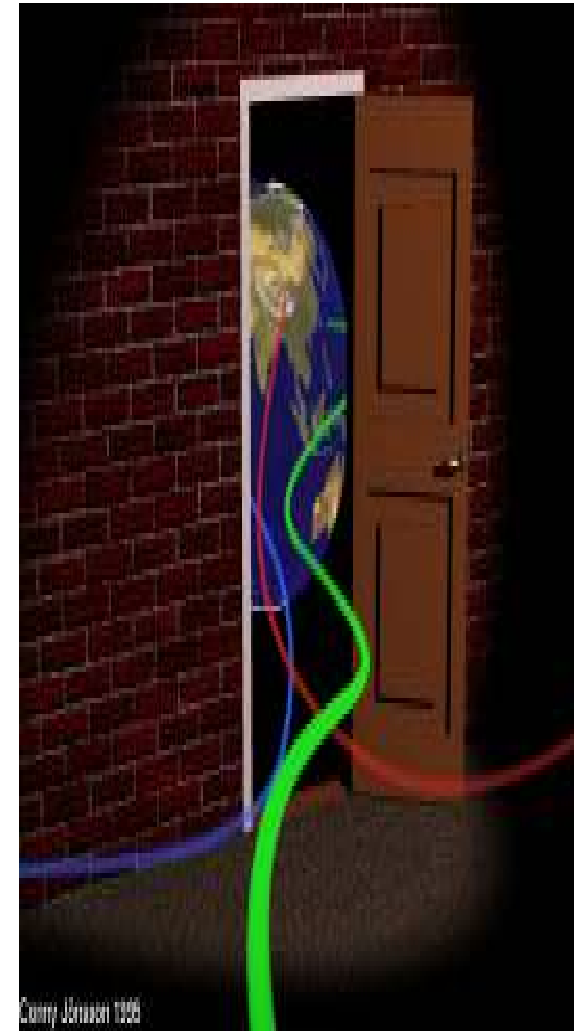
syllisyys ja häpeä omasta ”hölmöydestä”

hiljaisuus ja salaisuus

Grooming – seksuaalisen hyväksikäytön valmistelu

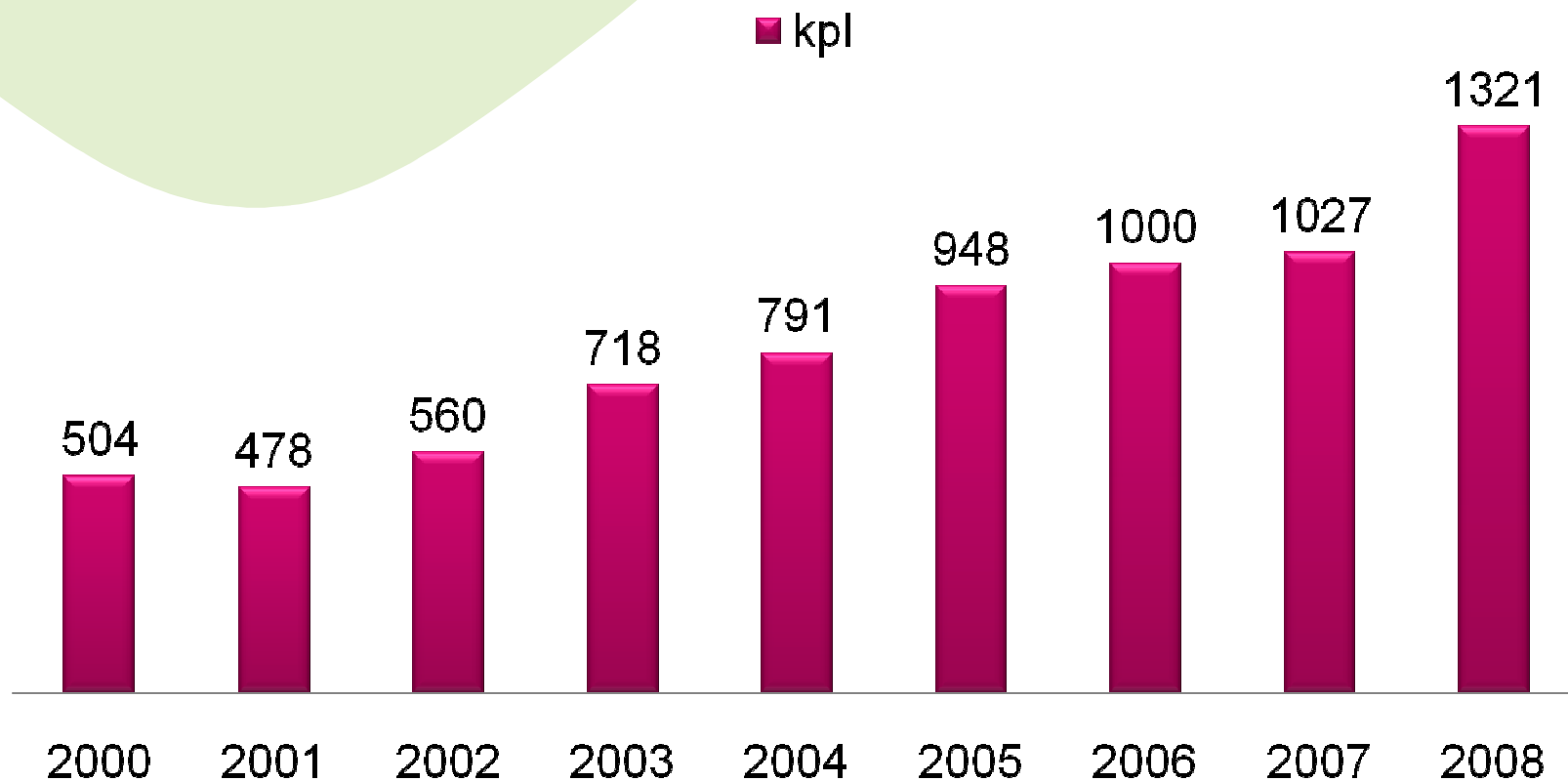
- Lapsi/nuori kaipaa huomiota, mutta haluttu huomio tulee väärältä taholta
- Lapsi/nuori hakee itse (aikuis)kontaktia
- Hyväksikäyttäjä hakeutuu nuorten foorumeille, lähestyy kiinnostavasti, toimien kohti tarkoitustaan hiljalleen
- *Online – offline –tapaamiset*
 - Nettituttavuus voi kestää jopa 2-3 vuotta
 - Alkanut 10-13-vuotiaana
 - Vanhemmat tietämättömiä kontaktista
- **Suurin osa kokenut häirinnän tai yhteydenotot häiritseviksi ja torjunut ne / poistanut henkilön mese-listalta**

(Kauppinen, 2008)

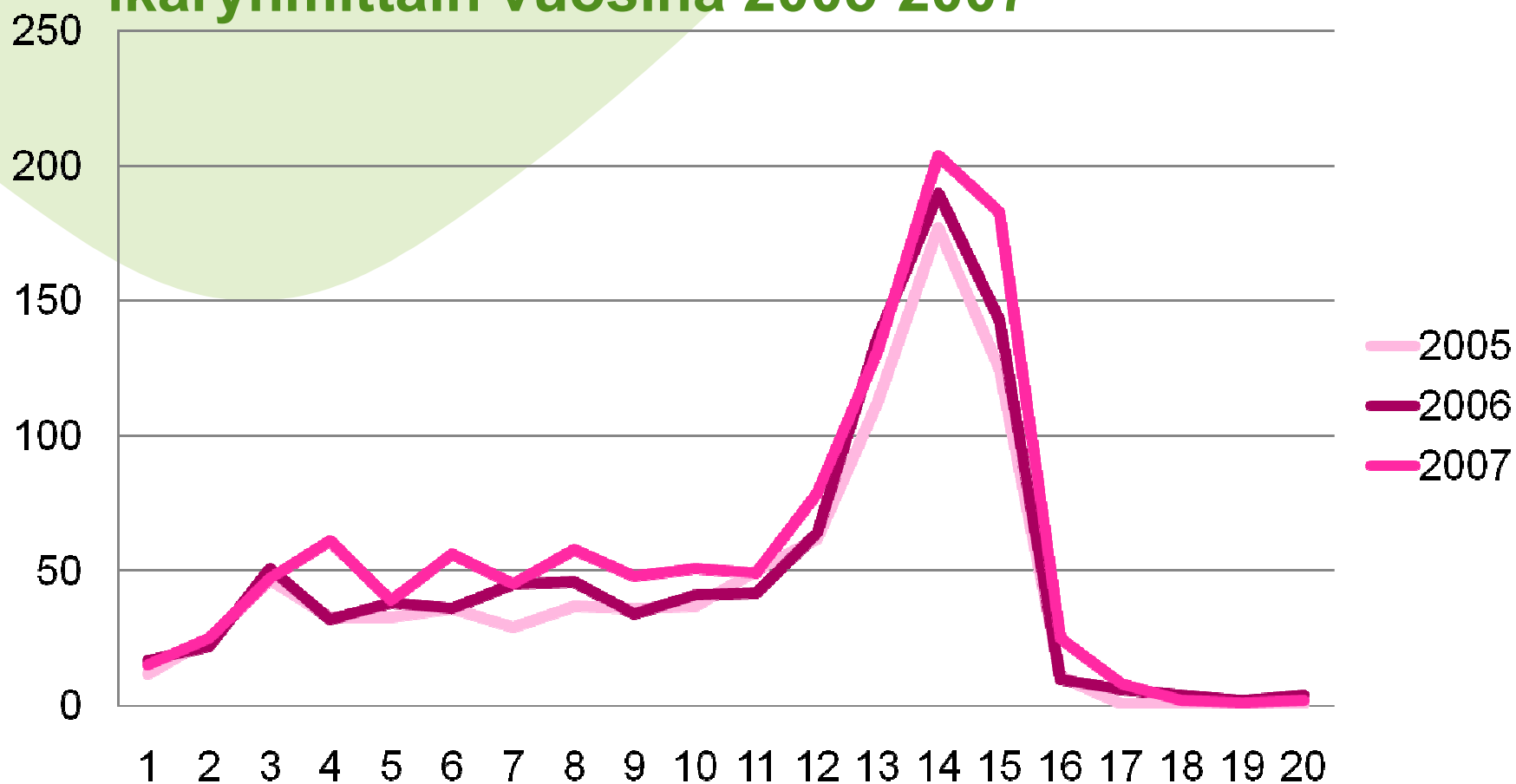
Rikosilmoitukset, koko maa

(RL 20:6-7, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsen törkeä seksuaalinen hyväksikäyttö)

(Poliisin tietoon tullut rikollisuus, Tilastokeskus 2009)

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ikäryhmittäin vuosina 2005-2007

(Poliisin tulostietojärjestelmä/ Majamaa, H. 4.7 2008)

Seksuaalinen kaltoinkohtelu Suomessa / Väestöliiton tutkimus

- ”Koululaisten tiedot seksuaaliterveydestä 2006”
 - Tutkimus Väestöntutkimuslaitoksen ja Seksuaaliterveysklinikan yhteistyönä
 - N. 33 000 8.-luokkalaista

- *”Oletko koskaan kokenut jotain seuraavista? Jos olet, niin vastaa vakavimman kokemuksesi mukaan*
 - 1) *Nimittelyä esim. huorittelua tai homottelua*
 - 2) *Kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoa*
 - 3) *Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin pakottamista*
 - 4) *En ole kokenut seksuaalista häirintää tai seksuaalista hyväksikäyttöä”*

Millaista seksuaalista kaltoinkohtelua olet kokenut vakavimman mukaan?

Nimittelyä

tytöt: 12,8%

pojat: 6,2%

Kehon intiimien alueiden koskettelu vasten tahtoa

tytöt: 9,2%

pojat: 6,2%

Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin pakottamista

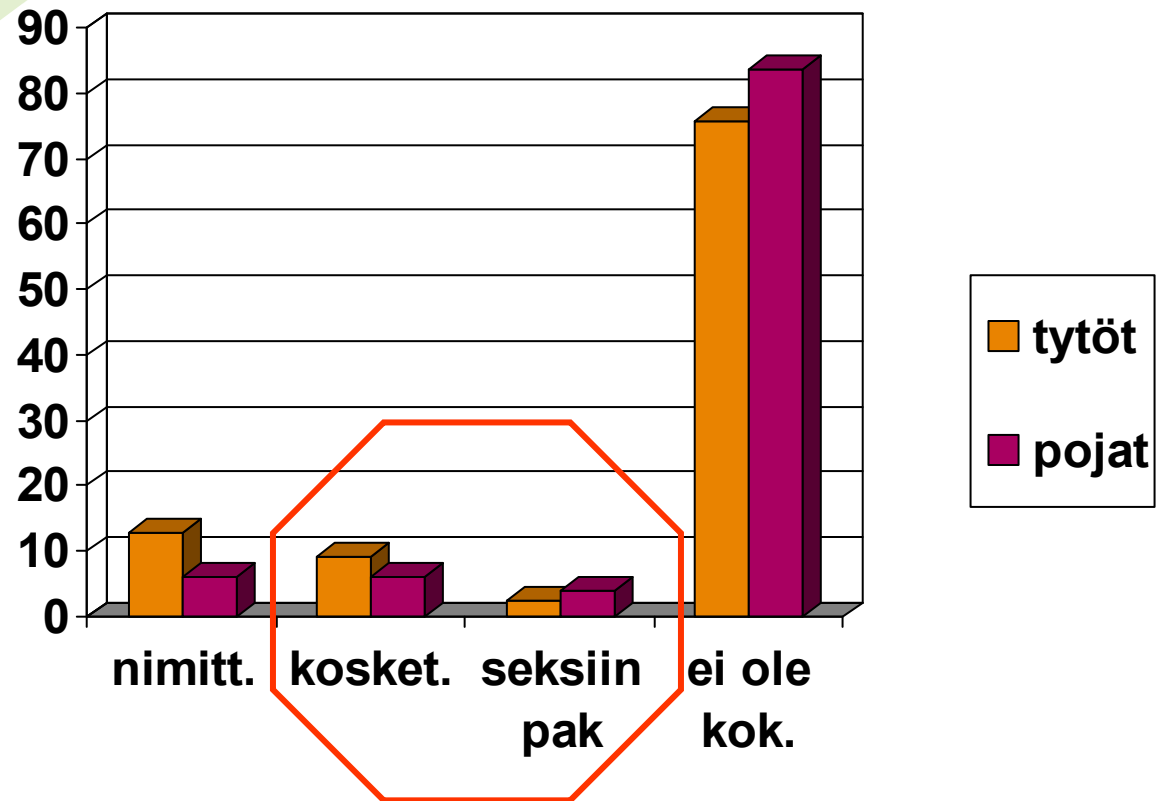
tytöt: 2,3%

pojat: 4,1%

Ei ole kokenut seksuaalista häirintää tai seksuaalista hyväksikäyttöä

tytöt: 75,7%

pojat: 83,6%

Oletko koskaan ollut vastentahtoisesti yhdynnässä?

Kouluterveyskysely 2008

Peruskoulu				Ammatillinen oppilaitos				
	Pk 8 lk p	Pk 8 lk t	9 lk p	9lk t	1.Vuosi p	1. Vuosi t	2. Vuosi p	2. Vuosi t
kyllä	3 %	3 %	3 %	5 %	4 %	11 %	5 %	13 %
	13729	14168	14336	14393	6035	5184	4282	3230

Lukio								
1. vuosik.		1. vuosik.		2. vuosik.		2. vuosik.		
p		t		p		t		
kyllä	2 %		4 %		2 %		6 %	
	5970		8379		5432		7451	

Nuori ei toimi kuten aikuinen

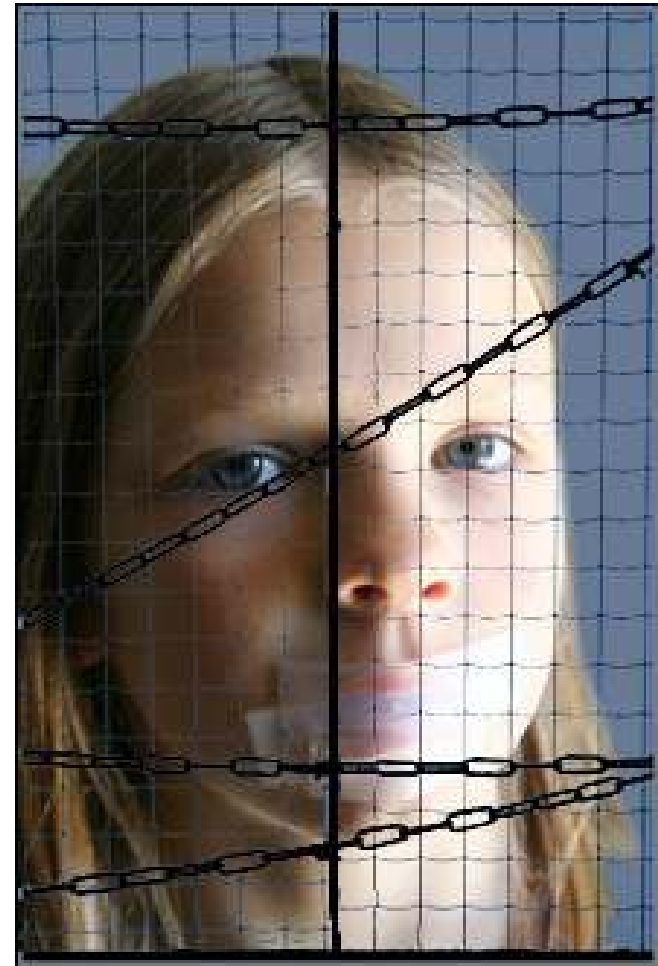
- Riskiarviointikyky erilainen
- Keskeneneräisyys keskeistä: tarve suojeluun
- Hyväksytyksi tulemisen tarve
- Miellyttämisen tarve
- Tunteet ja tunnetietoisuus erilaista kuin aikuisen
- Hyväuskoisuus, humala, kokeilunhalu tai lapsellisuus eivät ole rikoksia, seksuaalinen hyväksikäyttö on
- 12-13v. tytöt ja 13-15v. pojat voimakkaan hämmennyksen vaiheessa
- “Aikuisen nälkäiset” tai rajoistaan rikotut lapset erityisessä riskissä
- Kun rajojaan ei tunnista, niitä on helpompi ylittää aikuisen taholta

(Cacciatore, Vuento 2006)

Mikä estää kertomasta?

- “Urheat pojat ja kiltit tytöt”
- Aikuiset eivät ymmärrä, usko tai vähättelevät
- Vaikean asian torjunta ja kieltäminen
- Nuori suojelee tekijää tai läheisiään
- Uhri kantaa tekijän syyllisyyttä
- Häpeä
- Pelko, ettei uskota tai syytetään
- Rangaistuksen pelko
- Leimautumisen pelko
- Rikosprosessin pelko

Entäs pojat?

- Ristiriitaa tuovat UHRIUS – MIEHUUS
- Miehuuden myytit:
 - Vahvuus ja voimakkuus
 - Sallittu kapeampi tunteiden skaala
 - Pojan tulee voida estää väkivalta
 - *”Tekijänä nainen = poika on onnekas!”*
 - *”Tekijänä mies = homoseksuaali”*
 - *Fyysinen kiihottuminen on yhtä kuin halu*
- Poikauhrit löytyvät tyypillisesti poliisin paljastavalla tutkinnalla

(Laitinen 2004, Turunen 2007)

Alistaminen aikuisen seksuaaliseen mielihyvään

- Kuka tahansa suostuvainen kelpaa
- Tapahtuu vuorovaikutussuhteissa
- Usein luottamuksen rakentaminen pohjalla
- Hyväksikäyttäjä etenee pienin askelein kohti tavoitetta
- Epänormaalin ja normaalin rajan häivyttäminen
- Rakkauden, tarvitsevuuden, luottamuksen tai kiltteyden hyväksikäyttäminen
- Positiivista huomiota, aikaa ja kiinnostusta
- Suostuttelu, pakottaminen, painostaminen
- Lahjominen oman motiivin toteutumiseksi
- Salaisuus, uhka, kiristäminen
- Hyväksikäyttäjät usein sosiaalisesti taitavia

Miten nuori tulee nähdyksi?

- Miten seksuaalirikos nähdään ylipäätään?
- Mitä asenteita ja luuloja uhri saa kannettavakseen?
- Nähdäänkö uhrin kipeä kokemus?
- Nähdäänkö nuori lapsena vai aikuisena?
- Sekoitetaanko kypsä ulkomuoto ja lapsen sisin?
- Ymmärretäänkö ikävaiheeseen kuuluvia haasteita?
- Ymmärretäänkö nuoren seksuaalikehityksen vaiheet?
- Vastuutetaanko nuorta keskeneräisyydestään?
- Kuka suojelee nuorta?

Saako apua – ja minkälaista?

Miten kysyä seksuaalisesta kaltoinkohtelusta?

Minne voi ohjata?

Seksuaalisen kaltoinkohtelun osaaminen?

Kuka ottaa vastuun?

89,1 % prosentilta ei ammattilainen ole koskaan kysynyt seksuaalisen kaltoinkohtelun kokemuksen mahdollisuudesta

(NUSKAN nettikysely)

POLIISI JA POLIISIN VIRKA-APU:
tutkii ja selvittää rikosta

SOSIAALITYÖNTEKIJÄ: tehtävänä
selvittää lapsen/nuoren ja perheen
lastensuojelullinen tarve ja tukitoimet

MIKÄ ON SINUN TEHTÄVÄSI?

LÄÄKÄRI/ TERAPEUTTI /
SEKSUAALINEUVOJA / OPETTAJA /
VALMENTAJA / PAPPI /
NUORISOTYÖNTEKIJÄ: tehtävänä
kuulla hätä ja ottaa se vastaan. Ei
tehtävänä tutkia rikosta tai päättää
tuomitsemisesta. Lastensuojeluilmoitus.

SYYTTÄJÄ: päättää riittääkö
näyttö syytteen nostamiseen

TUOMIOISTUIN:
päättää tuomiosta /
tuomitsematta
jättämisestä

Kohtaamismalli

- ***Ota puheeksi, näe, huomaa***
 - Kysy ikätasoisesti ja auttaaksesi, ei uteliaisuudesta
- ***Kuuntele***
 - rauhallisuus, turvallinen ympäristö (ei häiriötekijöitä)
- ***Usko***
 - kertomus voi olla epäjohdonmukainen, tee tarvittaessa tarkentavia lisäkysymyksiä (eivät saa olla johdattelevia)
- ***Kestä***
 - nuori on *kokenut* kertomansa asiat, hän olettaa, että aikuinen *kestää* kuulemaansa
- ***Auta***
 - autat jo olemalla läsnä luotettavana aikuisena
 - jos et heti tiedä, miten toimia, sano nuorelle, että selvität asiaa
 - kiitä nuorta hänen rohkeudestaan puhua asiasta

Kohtaamismalli

- **Kirjaa**
 - suoraan lainaten, myös kysymykset
 - tee muistiinpanot ”Nuoren kertoman mukaan....”
- **Konsultoi**
 - lastensuojelua ja poliisia
 - voi myös konsultoida nimettömästi
 - kollegaa
 - Nуска- kohtaamisprojektin työntekijää
 - Tukinainen
- **Ohjaa saattaen (tarvittaessa) avun piiriin**
 - akuutti ja ei-akuutti- tilanne
- **Huomio muut apua tarvitsevat (lähiomaiset, kaverit)**
 - ohjaa kriisituen piiriin
- **Hae itsellesi tarvittaessa työnohjauksellista apua**
 - työterveyshuolto?

Verkostoitumismalli

- ***Paikkakuntakohtainen ohjeistus***

- Onko tehty? Toimiiko? Onko selkeä ja riittävän yksinkertainen?
Onko toimintaohjeet kaikkien tiedossa ja helposti löydettävissä?

- ***Kokoa tärkeät puhelinnumerot:***

sosiaalityöntekijä, poliisi, terveyskeskus, sairaalan poliklinikka,
perheneuvola, nuorisopsykiatrin poliklinikka

- ***Päivitä eri auttamistahojen yhteystiedot***

- Kolmannen sektorin toimijat

- ***Poikkihallinnollinen yhteistyö ja sen kehittäminen on jokaisen toimijan vastuulla***

- tavoitteena auttaa nuoria ja heidän läheisiään
- koulutukset, yhteiset tapaamiset

Millaista apua seksuaalisesti kaltoinkohdeltu nuori saa?

- *Siellä istui vain joku nutturatäti joka kysyi että "Onko sinulla paha olla?" johon taisin vastata ettei ole, ehkä turhankin sarkastisesti. Mutta se oli ensimmäinen kysymys ja typerin jonka voi kysyä ihmiseltä joka on kuudesti yrittänyt itsemurhaa... (nettivastaus)*
- *No aika hidasta ja liian pitkät jonot ja sitten niillä on hirvee kiire koko ajan. (nettivastaus)*
- *"No, se lääkäri esitti, että on huolissaan musta, mutta kuitenkin koko ajan puheissaan syyllisti mua"*

Mitä nuori odottaa aikuiselta?

- *"Kehumiset, henkilön luotettavuus, saa purkaantua rauhassa, ei tarvitse hävetä itseään."*
- *"Saa jutella avoimesti tunteista... kun on muitakin murheita."*
- *"Tunne siitä että voinnistani oikeasti välitetään. Asioista osittain yli pääseminen."*

(nettivastauksia)

Suomen Gynekologiyhdistyksen koulutuspäivä 23.4.2009

Väestöliitto

**NUSKAN kirja
ammattilaisille
ilmestyy 28.4.2009**

**Terveyden edistämisen keskuksen
kunniainnointi 22.4.2009**

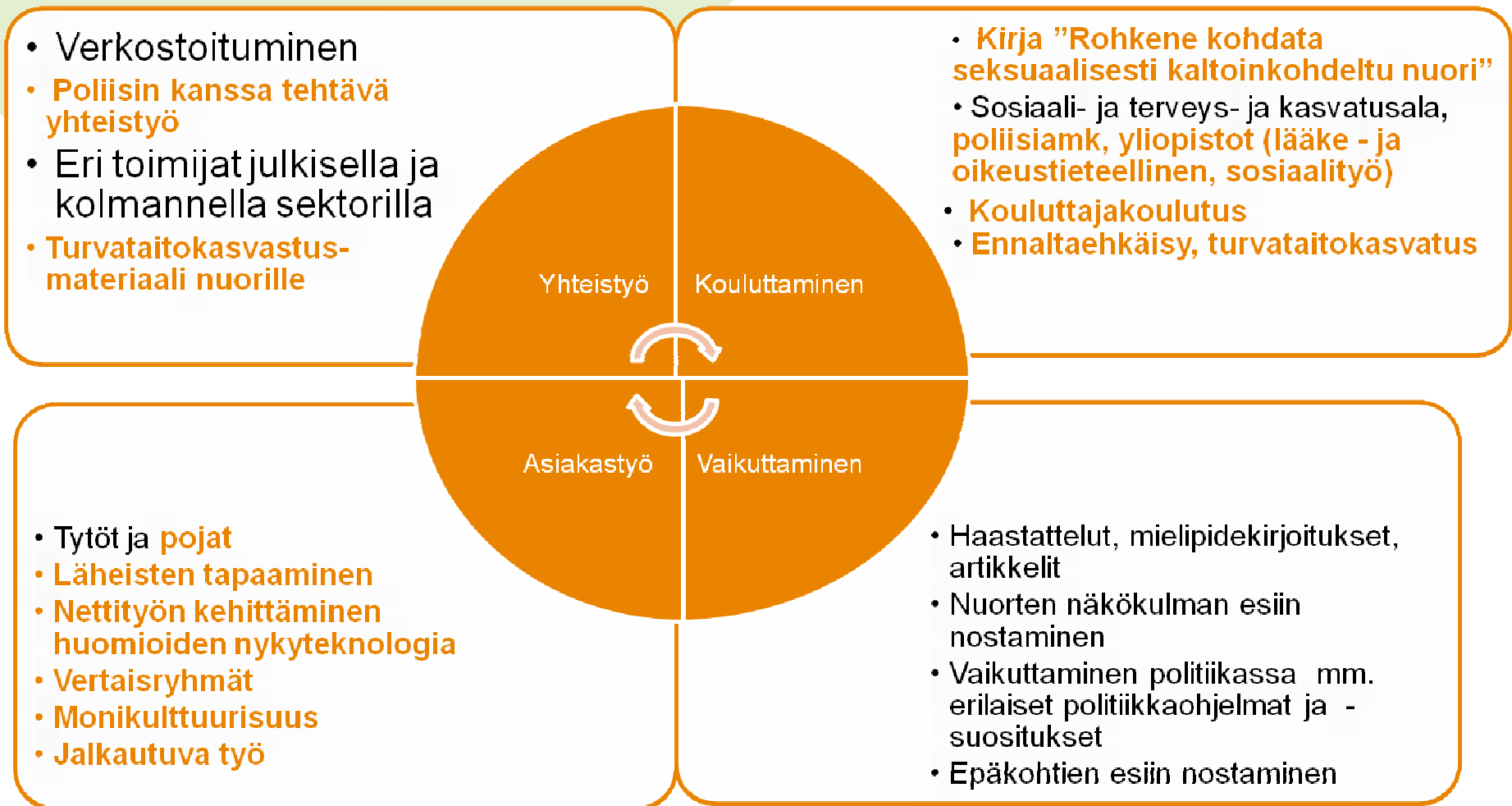

Suomen Gynäkologiyhdistyksen koulutuspäivä 23.4.2009

KIITOS!

Tulevaisuuden visiot 2009 =>

Nuoreen kohdistunut seksuaalirikos tai sen epäily laukaisee seuraavat palveluprosessit

Rikostutkintaprosessi

Traumasta toipumisen prosessi

Ympäristön tukiprosessi